

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Tereza Nováčková

Odpovědnost mladistvých za přestupky

Bakalářská práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Odpovědnost mladistvých za přestupky vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 25. března 2019

Podpis:

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Martinu Škurkovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady a vstřícný přístup.

Obsah

Úvod	5
1 Vymezení základních pojmů	6
1.1 Přestupek.....	6
1.2 Věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele	8
1.3 Příčetnost mladistvého pachatele.....	11
2 Hmotněprávní specifika přestupku	12
2.1 Základní zásady ukládání správních trestů	12
2.2 Funkce správního trestu u mladistvých pachatelů	14
2.3 Sankce ukládané mladistvým pachatelům za přestupky.....	14
2.3.1 Napomenutí	15
2.3.2 Pokuta	16
2.3.3 Zákaz činnosti.....	17
2.3.4 Propadnutí věci	17
2.3.5 Propadnutí náhradní hodnoty	18
2.4 Upuštění od uložení správního trestu a podmíněné upuštění	18
2.5 Mimořádné snížení výměry pokuty	19
3 Návrhy na změny	21
3.1 Snížení věkové hranice odpovědnosti.....	21
3.2 Správní trest	24
3.3 Projednávání přestupků.....	25
Závěr	28
Bibliografie.....	30
Abstrakt.....	32
Seznam klíčových slov	33

Úvod

Bakalářská práce se zabývá problematikou přestupků mladistvých a jejich odpovědnosti za své protiprávní jednání. Odpovědnost mladistvých za přestupky úzce souvisí s věkovou hranicí, která nám určuje, od kdy je osoba pachatele odpovědná za své protiprávní jednání. Ke dni 1. července 2017 nabyly účinnosti dva zákony, kterými jsou zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. I přestože se uvažovalo o snížení věkové hranice odpovědnosti mladistvých za přestupky, nepřinesla nová právní úprava, která nabyla účinnosti ve zmíněném roce v tomto ohledu žádné změny. Pro zpracování dané problematiky jsem se rozhodla z důvodu její aktuálnosti. Otázku, kterou si v souvislosti pro vypracování bakalářské práce kladu je následující. „Je právní úprava odpovědnosti mladistvého pachatele za přestupek stanovena optimálním způsobem?“ Na tuto otázku se budu snažit v závěru mé bakalářské práce odpovědět. V této souvislosti se budu zamýšlet nad nedostatky právní úpravy odpovědnosti mladistvých za přestupky, podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich v souvislosti s mladistvými pachateli.

Problematické přestupků mladistvých pachatelů se odborná literatura příliš nevěnuje, nebo alespoň ne v takové míře jako například trestným činům. Právě z tohoto důvodu mezi zdroje, ze kterých jsem v průběhu psaní bakalářské práce čerpala, patří zejména podrobně zpracovaná komentářová literatura od autorů Jemelka a Vetešník nebo Odrušová, Ondruš a Vytopil. Dále jsem čerpala z aktuálního znění zákonů, odborných monografií, učebnic, článků, důvodové zprávy a dalších zdrojů.

Práce je členěna do tří základních kapitol, které poté dále obsahují další podkapitoly. První kapitola je věnována základním pojmům, kterými jsou přestupek, věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele a přičetnost mladistvého pachatele. Zmínění těchto pojmů považuji za nezbytné pro další zpracování tématu bakalářské práce. Druhá kapitola se zabývá hmotněprávními specifiky přestupků, kde rozeberu základní zásady ukládání správních trestů, funkce správního trestu u mladistvých pachatelů a v neposlední řadě sankce, které jsou ukládány mladistvým pachatelům za přestupky. Ve své poslední kapitole s názvem Návrhy na změny se budu snažit najít odpověď na otázku, zda je věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele za přestupek stanovena optimálním způsobem, a dále se zaměřím na další dva, dle mého názoru problematické, okruhy současné právní úpravy.

1 Vymezení základních pojmů

Na úvod své bakalářské práce bych ráda definovala základní pojmy v souvislosti s odpovědností mladistvého pachatele za své přestupky. K pochopení celé problematiky odpovědnosti mladistvých pachatelů za své protiprávní jednání považuji přiblížení těchto pojmů za nezbytně nutné. Nejprve se budu soustředit na pojem přestupek, jelikož bez bližší specifikace tohoto pojmu bychom se dále neobešli. Dále pak vymezím ve třech dalších podkapitolách předpoklady, které musí být naplněny k tomu, aby byl mladistvý pachatel odpovědný za své protiprávní jednání.

1.1 Přestupek

Základní definice přestupku podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je následující: „*Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“.¹

Samotný pojem přestupek je založen na formálně-materiálním pojetí. Kromě formálních a materiálních znaků, máme ještě jako znaky přestupku definovány protiprávnost a trestnost. Aby jednání bylo přestupkem, musí být vždy protiprávní a zákon toto jednání musí přímo zakazovat.² V některých případech však mohou nastat okolnosti, které protiprávnost jednání vylučují. Okolnosti vylučující protiprávnost způsobují to, že protiprávní jednání, které by jinak vykazovalo znaky přestupku, přestupkem být nemůže, jelikož toto jednání není protiprávní. Mezi tyto okolnosti řadíme jednání v krajní nouzi, jednání v nutné obraně a jednání na příkaz. Máme ale i další okolnosti, které vylučují protiprávnost jako například užití zbraně, přípustné riziko a svolení poškozeného.³ Znak trestnosti je velmi úzce spjat s odpovědností za přestupek a zákon spojuje spáchání přestupku s hrozbou správního trestu.⁴

Formálními znaky u přestupku se rozumí obecné zákonné znaky a znaky skutkové podstaty. Obecné znaky přestupku jsou společné pro všechny přestupky a řadíme mezi ně věkovou hranici odpovědnosti mladistvého pachatele a přičetnost mladistvého pachatele, podrobně je rozeberu v následujících podkapitolách.⁵ Znaky skutkové podstaty neboli typové znaky nám individualizují a charakterizují jednotlivé přestupky. Mezi tyto znaky řadíme

¹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 5

² PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 96-100.

³ FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 58-69.

⁴ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 53.

⁵ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 61-62.

objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku. Zákonné vymezení skutkové podstaty znamená, že tyto znaky musí být vymezeny v zákoně, tedy s nadsázkou můžeme říci, že to, co zákon neříká, že se dělat nesmí, tak se dělat může. Objektem přestupku je právem chráněný zájem, na který mladistvý pachatel útočí. Aby byl naplněn znak objektivní stránky přestupku, je zapotřebí prokázat příčinnou souvislost mezi jednáním mladistvého a následkem tohoto jednání mladistvého pachatele přestupku, který se projevuje jako ohrožení nebo porušení objektu přestupku. Subjekt nám říká, kdo přestupek může spáchat, přesněji řečeno, kdo může naplnit jeho skutkovou podstatu. Jediným obligatorním znakem subjektivní stránky přestupku je zavinění. Materiálním znakem přestupku je společenská škodlivost.⁶

Obligatorní znak zavinění se posuzuje pouze u fyzických osob. Zaviněním se obecně rozumí vnitřní psychický stav mladistvého pachatele ke skutečnostem, které zakládají přestupek, zejména k jednání, jímž se porušuje, nebo alespoň ohrožuje chráněný právní vztah.⁷ Zavinění mladistvého pachatele je obligatorní podmínkou pro vyvození jeho odpovědnosti za jím spáchaný přestupek. Zákon přitom rozlišuje zavinění úmyslné nebo zavinění z nedbalosti. Dále se pak ještě dělí zavinění úmyslné na úmysl přímý a nepřímý a nedbalost na vědomou a nevědomou.⁸

Pokud mladistvý pachatel chtěl svým jednáním ohrozit nebo porušit chráněný zájem, hovoříme o zavinění úmyslném. O úmysl přímý se jedná v tom případě, kdy mladistvý pachatel chtěl ohrozit nebo porušit chráněný zájem. O úmyslné zavinění se jedná taky v tom případě, kdy mladistvý pouze věděl, že svým jednáním může ohrozit nebo porušit chráněný zájem zákonem, a pro případ, kdy by se tak stalo, s tím byl srozuměn. V tomto případě jde o úmysl nepřímý.⁹

Zavinění z nedbalosti je založeno pouze na složce vědomostní, oproti tomu zavinění úmyslné je založeno jak na složce vědomostní, tak i na složce vůle. Jako u úmyslného zavinění stačil k odpovědnosti za přestupek úmysl nepřímý, tak i u zavinění z nedbalosti postačuje nedbalost nevědomá. Jestliže mladistvý pachatel věděl, že svým jednáním může ohrozit nebo porušit chráněný zájem, ale spoléhal na to, že k porušení nebo ohrožení chráněného zájmu zákonem nedojede, tak se v tomto případě jedná o nedbalost vědomou. Nedbalost vědomá musí splňovat dva znaky. Jako první znak musí nedbalost vědomá splňovat skutečnost, že pachatel ví, co svým protiprávním jednáním může způsobit a druhým

⁶ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 76-84.

⁷ HORZINKOVÁ, Eva, ČECHMÁNEK, Břetislav. *Přestupky a správní trestání*. 3. doplňující vydání. Praha: Vydavatelství EUROUNION Praha s.r.o., 2003, s. 28.

⁸ BRÁZDA, Jan. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně. Praktická příručka*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2017, s. 38.

⁹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 15

znakem je to, že mladistvý spoléhá na to, že zákonem chráněný zájem neporuší nebo neohrozí bez přiměřených důvodů. Pokud mladistvý pachatel nevěděl, že svým protiprávním jednáním může poškodit nebo ohrozit chráněný zájem, ale ke svým osobním poměrům a vzhledem k okolnostem to vědět měl a mohl, v tu chvíli mluvíme o nedbalosti nevědomé. Nedbalost nevědomá musí také splňovat dva znaky. Prvním znakem je, že pachatel nevěděl, co svým protiprávním jednáním může způsobit, a tím druhým znakem je, že to mladistvý pachatel vzhledem k okolnostem a osobním poměrům vědět měl.¹⁰ Z dikce zákona plyne, že zavinění je třeba pachateli prokázat.

Abychom mohli hovořit o odpovědnosti mladistvého pachatele, tak je zapotřebí v první řadě, aby tato osoba byla osobou mladistvého pachatele a splňovala definici podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, konkrétně § 55 tohoto zákona. Pokud mladistvý pachatel spáchal protiprávní čin, který vykazuje znaky přestupku, a který je v zákoně za přestupek výslovně označen a nejedná-li se o trestní čin, můžeme říci, že je mladistvý pachatel za své jednání odpovědný. Takto by to bylo příliš jednoduché, je zapotřebí k odpovědnosti mladistvého prokázat, že byl v době spáchání protiprávního činu příčetný a naplnil znaky zavinění.¹¹

1.2 Věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele

Aby byl pachatel odpovědný za přestupek, musí podle § 18 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, tento protiprávní čin spáchat po dovršení patnáctého roku věku. Přesněji řečeno odpovědnost mladistvého pachatele začíná dnem následujícím po dni narození. Za mladistvého pachatele se považuje osoba od dovršení patnácti do osmnácti let.¹² K vymezení věkové hranice se ve svém usnesení zabýval i Nejvyšší soud České republiky a uvedl, že: „*Osobou mladší než patnáct let je taková osoba jen do dne předcházejícího jejím patnáctým narozeninám, neboť na své patnácté narozeniny již není osobou mladší než patnáct let.*“¹³ Konkrétně je v § 55 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich uvedeno, že: „*Mladistvým je ten, kdo v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého života.*“¹⁴

¹⁰ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 113-116.

¹¹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 55

¹² BRÁZDA, Jan. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně. Praktická příručka*. Plzeň: Aleš Čeněk. 2017, s. 116.

¹³ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1053/2011

¹⁴ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 55

Komentářová literatura k tomuto ustanovení uvádí, že: „*Na pojem mladistvého podle zákona o přestupcích nemá vliv úprava občanskoprávní týkající se zletilosti, respektive dřívějšího nabytí zletilosti. Podle § 30 občanského zákoníku se zletilost nabyvá dovršením osmnáctého roku věku, kdy se člověk stává plně svéprávným. Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabyvá přiznáním svéprávnosti podle § 37 občanského zákoníku, nebo uzavřením manželství (svéprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné). I když se tedy osoba stane například v sedmnácti letech uzavřením manželství zletilou, stále bude ve smyslu zákona o přestupcích osobou mladistvou.*“¹⁵

V této souvislosti je nutné si ujasnit, co se rozumí dobou spáchání přestupku. To je důležité v případě trvajících, hromadného a pokračujícího přestupku. Pokud osoba pokračuje v nějakém přestupku, který byl dokonán po dovršení patnáctého roku, ale započal již před dovršením patnáctého roku, nemůže být tato osoba potrestána za tu část jednání, která se uskutečňovala před dovršením patnáctého roku věku. A to samé platí i v případě, kdy osoba má v době spáchání přestupku například čtrnáct let, ale následek tohoto přestupku nastal až po dovršení patnáctého roku věku. I v tomto případě by nebyla osoba mladistvého pachatele odpovědná za své jednání.¹⁶

Pro upřesnění bych ráda blíže specifikovala, co to vlastně je pokračování v přestupku, trvajícím a hromadným přestupek. Zásadní rozdíl je v tom, zda mladistvý pachatel spáchá nějaký přestupek pouze jednou, nebo jestli se dopouští přestupku opakovaně. Důležité je v souvislosti s těmito přestupky zmínit § 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Tento paragraf nám upravuje časovou působnost, která úzce souvisí s tím, podle kterého zákona se odpovědnost za přestupek bude posuzovat. Ustanovení nám říká, že se odpovědnost za přestupek bude posuzovat podle zákona účinného v době spáchání přestupku. Dále nám upravuje situaci, kdy se zákon během páchaní přestupku mění, v takovém případě se použije zákon, který je účinný při dokončení přestupku. Konkrétně nám § 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, specifikuje pokračující, hromadný a trvajícím přestupek v případě, kdy se zákon v průběhu páchaní změnil.¹⁷ Jestliže u pokračujícího přestupku dojde v průběhu páchaní ke změně zákona, použije se zákon, který je účinný v době, kdy pachatel spáchal poslední dílčí útok.

¹⁵ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 481.

¹⁶ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 479-481.

¹⁷ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 2

U hromadného přestupku je to obdobné, pouze s tím rozdílem, že se posuzuje, kdy došlo k poslednímu útoku. U trvajících přestupku se použije zákon účinný v době, kdy se protiprávní stav odstraní.¹⁸

Pokud budeme hovořit o trvajícím přestupku, jehož legální definici nalezneme v § 8 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, můžeme říci, že trvajícím přestupek spočívá v jednání pachatele, který vyvolá a následně udržuje protiprávní stav. Definice nám ještě říká, že trvajícím přestupek může spočívat i v jednání pachatele, který protiprávní stav nevyvolal, ale udržuje ho.¹⁹ Přesné znění tohoto ustanovení je následující: „*Trvajícím přestupek je takový přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.*“²⁰

Trvajícím přestupek se liší od pokračujícího přestupku svou plynulostí a trvá delší časové období.²¹ Naopak u pokračování v přestupku není znak plynulosti, ale vyznačuje se jednotlivými dílčími úkony. V zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich máme definováno, co je to pokračování v přestupku, konkrétně v § 7 tohoto zákona: „*Pokračování v přestupku se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.*“²² Aby se jednalo o pokračování v přestupku, musí být splněny určité podmínky, které vyplývají z výše uvedené definice. Musí tedy být naplněn jednotný záměr jednotlivých dílčích útoků, jednotlivé dílčí útoky musí naplňovat skutkovou podstatu stejného přestupku, dále jednotlivé útoky spojuje stejný nebo podobný způsob provedení, a v neposlední řadě jednotlivé dílčí útoky je zapotřebí spojit souvislostí předmětu útoku a blízkou souvislostí časovou.²³

Hromadný přestupek je podle § 9 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich definován takto: „*Hromadný přestupek je takový přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro jeho vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.*“²⁴ Jak už z názvu plyne, u hromadného přestupku nepostačuje spáchat jeden útok, ale vyžaduje více útoků ze strany mladistvého pachatele. Spáchání více útoků je tedy

¹⁸ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 2 odst. 4

¹⁹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 8

²⁰ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 8

²¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 76.

²² zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 7

²³ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 78-79.

²⁴ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 9

podmínkou toho, aby byl mladistvý pachatel odpovědný za tento přestupek. Dále se také vyžaduje, aby zde byla prokázána objektivní a subjektivní souvislost mezi jednotlivými útoky.²⁵

1.3 Příčetnost mladistvého pachatele

Odpovídat za přestupek, může pouze ten mladistvý pachatel, který byl v okamžiku spáchání přestupku příčetný. V ustanovení § 19 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je k tomu uvedeno, že: *„Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat; odpovědnosti se však nezbujuje ten, kdo se do stavu nepříčetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky; návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.“*²⁶ Příčetnost u mladistvého pachatele je zapotřebí posuzovat individuálně a vyžaduje se znalecký posudek.

Pro vypracování znaleckého posudku je zapotřebí přibrat dva znalce, aby mohl být vyšetřen duševní stav mladistvého. Jeden znalec se přibírá z oboru zdravotnictví, odvětví dětská psychiatrie a druhý znalec z oboru zdravotnictví nebo pedagogiky, odvětví psychologie, se specializací na dětskou psychologii.²⁷ Znalci se kromě duševního stavu mladistvého musí ještě zabývat stupněm jejich rozumové a mravní vyspělosti. Pokud tedy mladistvý pachatel nedosáhl takové mravní a rozumové vyspělosti, aby mohl ovládat své jednání nebo rozpoznat protiprávnost tohoto jednání, není mladistvý za tento protiprávní čin odpovědný.²⁸ Ten, kdo přibírá výše uvedené dva znalce pro vypracování znaleckého posudku, stanoví ve svém opatření otázku, na které má být odpovězeno, a dále specifikuje a blíže popíše daný skutek. Znalcům tak může například být uloženo, aby posoudili vztah mladistvého k násilí a ke zbráním obecně, pokud se protiprávní jednání týká nějakého násilí, nebo zbrání. Další typickou otázkou může být, zda mladistvý pachatel v současné chvíli trpí nějakou duševní poruchou nebo chorobou, a pokud trpí, tak jakou a jak se tato choroba nebo porucha projevuje.²⁹

²⁵ ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIIL, Petr. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Praha: Leges, 2017, s. 89-90.

²⁶ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 19

²⁷ zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, § 58

²⁸ zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, § 5

²⁹ Tyto informace jsem získala od policejní komisařky, která se zabývá především trestními činy mladistvých pachatelů. Pro představu mi uvedla i některé otázky, které mohou být znalcům předloženy pro následující vypracování.

2 Hmotněprávní specifika přestupku

Hmotněprávní specifika postihování přestupků je zapotřebí podrobně rozebrat, a proto jsem se rozhodla jim věnovat celou druhou kapitolu své bakalářské práce. Hmotněprávní úprava je vymezena v přestupkovém zákoně jako zvláštní ustanovení o mladistvých. V tomto zvláštním ustanovení nalezneme hlavně vymezení osoby mladistvého pachatele a dále také sankce, které mohou být těmto pachatelům uloženy. Tyto sankce by neměly sloužit jen jako prevence, ale hlavně by měly mít výchovný účel.³⁰ Já se dále budu zabývat základními zásadami, které se uplatňují při ukládání sankcí, a postupně sankce rozeberu podrobněji v následujících podkapitolách. Mezi základní zásady řadíme zásadu zákonitosti, spravedlnosti, individualizace a přiměřenosti. Považuji za vhodné zmínit i specifickou zásadu ochrany mladistvého pachatele při ukládání sankcí za přestupek, a to z toho důvodu, že tato zásada je v případě mladistvého pachatele poměrně zásadní.

Autoři komentáře k zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich uvádějí k § 55 následující: „*Při posuzování přestupku osoby, která v době spáchání přestupku dosáhla patnáctého roku svého věku a nepřekročila osmnáctý rok svého věku (mladistvý), je přihlíženo ke zvláštní péči, kterou společnost věnuje mládeži. Tato péče se v návrhu konkrétně projevuje důrazem na ochranu osobnosti a dalšího vývoje mladistvého při určování druhu správního trestu a jeho výměry, snížením horní i dolní hranice sazby pokuty ukládané mladistvému spolu se stanovením nejvyšší přípustné horní hranice sazby pokuty (nejde-li o mladistvého, který je podnikající fyzickou osobou), určitým omezením při ukládání správního trestu zákazu činnosti a speciální úpravou možnosti upuštění od uložení správního trestu.*“³¹

2.1 Základní zásady ukládání správních trestů

Při ukládání správních trestů mladistvým pachatelům se uplatňují základní zásady. Dokumenty, které se věnují těmto zásadám, nalezneme jak ve vnitrostátním právu, tak i v mezinárodním právu. Příkladem je například čl. 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Zásada legality je jednou z nejdůležitějších a nejvýznamnějších zásad ve správním právu. Zásadu legality lze chápat jako nějaký nástroj ochrany občana vůči státu. Sankce mladistvým pachatelům lze ukládat jen na základně zákona.³²

³⁰ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 55 - § 59

³¹ ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIIL, Petr. *Komentář k zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. Praha: Leges, 2017, s. 366.

³² MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 17-18.

Se zásadou zákonitosti souvisí zásada zákazu retroaktivity. Tato zásada se neuplatňuje pouze u mladistvých pachatelů, ale je to obecná zásada. Retroaktivita je v našem právním řádu nepřijatelná, jelikož je v rozporu s požadavky právní jistoty. Samotný pojem retroaktivita znamená zpětnou účinnost právního předpisu.³³

Další významnou zásadou při ukládání sankce je individualizace sankce ukládaná mladistvému pachateli. Tato zásada spočívá v tom, aby sankce, která je uložena mladistvému odpovídala konkrétnímu případu a všem okolnostem.³⁴ Je tedy zapotřebí přihlídnout kromě věku, mravní a rozumové vyspělosti i k osobním poměrům mladistvého, zdravotnímu stavu, sociálním a rodinným poměrům a dalším aspektům. K těmto všem aspektům se přihlíží hlavně z toho důvodu, aby nebyl ohrožen další vývoj mladistvého.³⁵

Navazující zásadou je zásada přiměřenosti, která spočívá ve správním uvážení. Správní orgán přihlíží například při ukládání výše pokuty k sociálním poměrům mladistvého a zohledňuje i další kritéria. Správní uvážení se uplatňuje nejen při ukládání pokuty, ale i při rozhodování, jaký trest mladistvému pachateli uložit. Zohledňuje se při ukládání jednoho z trestu a výše pokuty například i to, zda mladistvý pachatel nabyl svéprávnosti v blízké době, nebo zda se blíží k věkové hranici dospělosti.³⁶

Již výše zmíněnou specifickou zásadou je zásada ochrany mladistvého pachatele při ukládání sankcí za přešupek. Ondrušová Marta, Ondruš Radek a Vytopil Petr, autoři komentáře k zákonu o odpovědnosti za přešupeky a řízení o nich k tomu uvedli, že: „Zvláštní ochrana věnována osobě mladistvé jako osobě obviněné se projevila i v ustanovení § 72 přešupkového zákona, které stanoví zvláštní oprávnění zákonného zástupce mladistvého a jeho opatrovníka z orgánu sociálně-právní ochrany dětí v řízení o přešupeku, kde je osobou obviněného mladistvý.“³⁷ Již zmíněný paragraf přiznává zákonnému zástupci, opatrovníkovi a orgánu sociálně-právní ochrany dětí určitá práva, jako například právo nahlížet do spisu, právo vyjádřit své stanovisko v řízení, právo být přítomen při všech úkonech, právo navrhnout důkazy a další práva.³⁸ V této souvislosti bych ráda zmínila rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2014, který se zabýval případem, kdy mladistvý pachatel v době

³³ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 25.

³⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přešupkové právo*. Praha: Leges, 2017, s. 31.

³⁵ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupeky a řízení o nich, § 56

³⁶ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přešupeky a řízení o nich: Zákon o některých přešupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 486-489.

³⁷ ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIL, Petr. *Komentář k zákonu o odpovědnosti za přešupeky a řízení o nich*. Praha: Leges, 2017, s. 368.

³⁸ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přešupeky a řízení o nich a zákon o některých přešupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 385-386.

projednávání přestupků nabyt zletilosti a domníval se, že bylo porušeno procesní ustanovení na ochranu mladistvých v přestupkovém řízení.³⁹

2.2 Funkce správního trestu u mladistvých pachatelů

Hlavním účelem ukládání správních trestů mladistvým pachatelům je ochrana právních statků, konkrétně například zájmů společnosti, práv fyzických a právnických osob. Sankce by měla naplňovat základní funkce, a to funkci preventivní, represivní a ochranou. Funkci preventivní lze ještě dále dělit na individuální a generální prevenci. Rozdíl spočívá v tom, že individuální prevence směřuje přímo ke konkrétnímu mladistvému a generální prevence působí naopak vůči potencionálním mladistvým pachatelům. Funkce represivní by měla mladistvému zabránit v páchání dalšího protiprávního jednání. Ochranná funkce spočívá v ochraně společnosti a všechny tyto funkce se objevují u všech správních trestů.⁴⁰

K funkci správního trestu se ve svém rozhodnutí zabýval i Městský soud v Praze, který uvádí, že: *„Aby sankce ukládaná za spáchání správního deliktu řádně plnila výchovnou, preventivní a represivní funkci, musí být pro pachatele dostatečně citelná. Pouze taková sankce pachatele (a též třetí osoby, které se o uložení sankce doví) povede k tomu, aby se sankcionovaného protiprávního jednání v budoucnu vyvaroval.“*⁴¹

2.3 Sankce ukládané mladistvým pachatelům za přestupky

Mladistvému pachateli je možné uložit jeden ze správních trestů a ochranné opatření za spáchání přestupku. Sankce, které lze mladistvému uložit za přestupek jsou poněkud mírné a dost často nevedou k nápravě. Typickou sankcí, která málokdy vede k nápravě pachatele je napomenutí, o kterém se ještě budu zmiňovat níže a své tvrzení odůvodním. Všeobecně sankce by neměly mít jen funkci preventivní, ale především by měly mít výchovný účel a uložení sankce by měla nastat nějaká očekávaná náprava na straně mladistvého pachatele.

Mezi správní tresty řadíme již zmíněné napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci a propadnutí náhradní hodnoty.⁴² Všechny výše vyjmenované tresty lze uložit mladistvému pachateli samostatně nebo společně s jinými správními tresty. Lze tedy za přestupek uložit jeden správní trest, nebo více správních trestů společně. Jedinou výjimkou při

³⁹ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2014, sp. zn. 4 As 77/2014

⁴⁰ I. Pojem trestního práva, trestněprávní vztah, funkce trestního práva [online]. Ius-Wiki.eu, 29. prosince 2016 [cit. 17. ledna 2019]. Dostupné na <<http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-1>>.

⁴¹ rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. března 2013, sp. zn. 9 Af 13/2010

⁴² FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 77-80.

ukládání více správních trestů je uložení pokuty společně s napomenutím.⁴³ V § 36 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je uvedeno, že: „*Správní trest lze uložit samostatně nebo spolu s jinými správními tresty; napomenutí nelze uložit spolu s pokutou.*“⁴⁴ Podrobně správní tresty rozeberu v následujících podkapitolách.

V případě uložení správního trestu, lze ještě ke správnímu trestu uložit ochranné opatření. Ochranné opatření lze uložit pouze společně se správním trestem. Mezi ochranné opatření řadíme omezující opatření, zabrání věci nebo náhradní hodnoty.⁴⁵ Všeobecně ochranná opatření by měla působit především preventivně. Omezující opatření je dle mého názoru jedním z nejefektivnějších ochranných opatření pro mladistvé, jelikož se to mladistvého pachatele přímo dotýká. Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určitá veřejná místa, nebo místa, kde se konají například sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Omezující opatření zabrání věci by mělo zamezit mladistvému pachateli v další protiprávní činnosti, jelikož zabrání věci spočívá v odebrání předmětu, který byl užit při páchaní přestupku. Zabranou věcí může být i například určitý předmět, který byl nabyt ze spáchaného přestupku. V případě, kdy mladistvý pachatel danou věc například zničí nebo nějak znehodnotí, může dojít k uložení ochranného opatření zabrání náhradní hodnoty, a to do výše hodnoty dané věci.⁴⁶

2.3.1 Napomenutí

Napomenutí představuje nejmírnější správní trest, se kterým se můžeme setkat v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Napomenutí nezasahuje do majetku nebo nějaké činnosti, ale pouze má působit výchovně. Správní trest napomenutí ukládá mladistvému pachateli pouze povinnost toto napomenutí strpět a je prostředkem morálního odsouzení.⁴⁷ Tuto sankci lze uložit za kterýkoliv přestupek, pokud zákon nestanoví jinak, podle zákona o přestupcích, respektive i jiných zákonů, ale nepřichází v úvahu v momentě, kdy mladistvému pachateli byla již uložena pokuta. Nelze souběžně tyto dvě sankce uložit.⁴⁸

Zvláštní ustanovení o mladistvých nijak nespécifikuje napomenutí. Přesnou definici napomenutí nalezneme v § 45 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zní

⁴³ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 409.

⁴⁴ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 36

⁴⁵ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 51 - § 54

⁴⁶ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 455- 477.

⁴⁷ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 406.

⁴⁸ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 96.

následovně: „Při ukládání napomenutí správní orgán upozorní pachatele na důsledky protiprávního jednání, jež mu podle zákona hrozí, pokud by se i v budoucnu dopouštěl podobného jednání.“⁴⁹

Z výše uvedené definice napomenutí plyne, že tato sankce se ukládá v případě méně závažného přestupku nebo u přestupku, který vykazuje nižší míru společenské škodlivosti. Uložení této sankce nezakládá žádnou povinnost pro mladistvého pachatele a hlavním účelem zmíněné sankce je tedy především morální odsouzení.⁵⁰

Správní trest napomenutí nelze uložit společně s pokutou, lze ho ale uložit samostatně nebo společně s jinými správními tresty. Napomenutí je možné uložit prostřednictvím rozhodnutí o přestupku, vydaného v řádném řízení o přestupcích, dále prostřednictvím příkazu a příkazu na místě.⁵¹

2.3.2 Pokuta

Na rozdíl od napomenutí, které není v zákoně blíže specifikováno pro mladistvé, je pokuta upravena v § 57 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, konkrétně ve zvláštním ustanovení o mladistvých. Tato zmíněná definice nám říká, že horní hranice sazby pokuty se u mladistvého pachatele snižuje na polovinu, avšak nesmí přesáhnout částku 5 000 Kč. To ovšem neplatí, pokud je mladistvý pachatel podnikající fyzickou osobou.⁵² Horní sazba hranice se nepoužije v případě, kdy je mladistvý pachatel podnikající fyzickou osobou. Upraveno je to v zákoně z toho důvodu, že fyzická osoba podnikající, přestože je osobou mladistvou dosahuje svých výdělečných příjmů, a tudíž by tato horní hranice sazby nebyla pro tuto osobu příliš účelná.⁵³

Výše pokuty za určitý přestupek nemusí být vždy zákonem stanovena. Spáchá-li tedy mladistvý pachatel přestupek, za který není výše pokuty určena zákonem, lze tomuto mladistvému uložit pokutu pouze do částky 1000 Kč.⁵⁴ Jiná hranice platí při ukládání pokuty příkazem na místě, kdy tato hranice nesmí přesáhnout částku 2 500 Kč, to ale opět neplatí, jestliže je osoba mladistvého podnikající fyzickou osobou. U podnikající fyzické osoby lze

⁴⁹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 45

⁵⁰ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 96-97.

⁵¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 407.

⁵² zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 57

⁵³ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 296.

⁵⁴ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 486-487.

uložit pokutu příkazem na místě ve výši 10 000 Kč.⁵⁵ Ochrana mladistvého pachatele se projevuje jednak stanovením horních hranic sazeb, ale také v tom, že správní orgán má možnost správního uvážení.

V předchozí právní úpravě se horní hranice pokuty snižovala také na polovinu, ale maximální sazba byla 2 000 Kč. Autoři komentáře k zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, uvádějí k navýšení maximální výše pokuty následující: „*Navýšení maximální částky pokuty ovšem není nic překvapivého a k postupnému navyšování možných pokut dochází postupně ve většině zákonů. Předchozí úprava uváděla též to, že v blokovém řízení nebylo možné uložit mladistvému pokutu vyšší než 500 Kč. Pokutu až do výše 1 000 Kč bylo možné uložit mladistvému, pokud tento zákon nebo zvláštní zákon připouštěl v blokovém řízení uložit pokutu vyšší než 1 000 Kč.*“⁵⁶

2.3.3 Zákaz činnosti

Jako další správní trest lze mladistvému pachateli uložit zákaz činnosti. O zákazu činnosti se dočteme obecně v § 47 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Ve výše uvedeném paragrafu je definováno, jakou činnost lze zakázat a na jak dlouhou dobu. Zákaz činnosti lze uložit pouze v případě, že je tak stanoveno zákonem a na dobu stanovenou zákonem.⁵⁷ Zákaz činnosti nesmí být uložen mladistvému pachateli v případě, že by tento výkon správního trestu bránil mladistvému pachateli v přípravě na jeho budoucí povolání. V ustanovení § 58 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je dále uvedeno, že zákaz činnosti nelze mladistvému pachateli uložit na dobu delší než jeden rok.⁵⁸

2.3.4 Propadnutí věci

Správní trest propadnutí věci, lze mladistvému uložit pouze v tom případě, že se jedná o věc, kterou užil nebo určil ke spáchání přestupku. Věc, kterou mladistvý pachatel z protiprávního jednání získal přestupkem nebo ji získal jako odměnu za spáchaný přestupek.⁵⁹ Dále také věc, kterou mladistvý pachatel i jen z části nabyt za věc uvedenou v předchozí větě, pouze v tom případě, pokud není hodnota nabyté věci zanedbatelná.

⁵⁵ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 91

⁵⁶ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 487.

⁵⁷ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 47

⁵⁸ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 58

⁵⁹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecní správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 211.

Kritériem, kdy lze mladistvému pachateli uložit správní trest propadnutí věci je fakt, že daná věc náleží mladistvému. Pokud je hodnota propadnuté věci v nápadném nepoměru ke spáchanému přestupku, nelze tento správní trest uložit. Vlastníkem propadnuté věci, se stává stát.⁶⁰

2.3.5 Propadnutí náhradní hodnoty

Legální definici propadnutí náhradní hodnoty upravuje § 49 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich následovně: „*Jestliže pachatel věc, která by mohla být prohlášena za propadlou, před uložením propadnutí věci zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, nebo jestliže jinak propadnutí takové věci zmaří, může mu být uloženo propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.*“⁶¹ Vlastníkem stejně jako u propadnutí věci se stává stát.⁶²

2.4 Upuštění od uložení správního trestu a podmíněné upuštění

Podle zákona lze upustit od uložení správního trestu nebo podmíněně upustit. V zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich máme definováno, kdy lze upustit od uložení správního trestu, a to konkrétně v § 59 tohoto zákona.⁶³ „*Od uložení správního trestu mladistvému lze též upustit, jestliže vzhledem k povaze spáchaného přestupku a k dosavadnímu způsobu života mladistvého lze důvodně očekávat, že uložení omezujícího opatření zajistí jeho nápravu lépe než správní trest.*“⁶⁴

Souvisejícími předpisy jsou § 42 a § 43 uvedeného zákona. Ve zmíněném § 42 máme blíže specifikováno podmíněné upuštění od uložení správního trestu a ve druhém zmíněném paragrafu obecně upuštění od správního trestu.

K upuštění od uložení správního trestu mladistvého pachatele může dojít například ve chvíli, kdy samotné projednání před správním orgánem postačuje k nápravě mladistvé osoby. Jiným případem, kdy může dojít k upuštění od uložení správního trestu je uložení omezujícího opatření, které také postačuje k nápravě mladistvého.⁶⁵

Zákon upravuje krom upuštění od uložení správního trestu také podmíněné upuštění od uložení správního trestu. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že podmíněné upuštění od uložení

⁶⁰ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 48

⁶¹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 49

⁶² zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 49

⁶³ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 59

⁶⁴ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 59

⁶⁵ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 297-298.

správního trestu se vztahuje pouze na přestupky, kde byla způsobena majetková újma, nebo kdy se spácháním přestupku pachatel bezdůvodně obohatil.⁶⁶ V případě uložení podmíněného upuštění od uložení správního trestu, správní orgán stanoví lhůtu, do které má mladistvý pachatel nahradit škodu, kterou spácháním přestupku způsobil. V druhém případě, aby vydal bezdůvodné obohacení, které získal spácháním přestupku. Pokud pachatel škodu neuhradí, nebo nevydá bezdůvodné obohacení, bude mu uložen správní trest.⁶⁷

2.5 Mimořádné snížení výměry pokuty

V ustanovení § 44 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je dále upraven institut mimořádného snížení výměry pokuty. Prvním případem, kdy správní orgán může podle zákona přikročit k mimořádnému snížení výměry pokuty, je ten, kdy vzhledem ke všem okolnostem případu a také k osobě mladistvého pachatele lze důvodně očekávat jeho nápravu. Druhým případem může být, že pokuta byla uložena mladistvému pachateli za pokus o přestupek. Třetím případem je, že vzhledem k poměrům mladistvého by byla dolní hranice sazby pokuty nepřiměřeně přísná. Posledním případem zakotveným v § 44 zákona je, že se jedná o takový přestupek, jenž byl spáchán mladistvým, který odvracel útok nebo jiné nebezpečí bez toho, aby byly zcela naplněny podmínky krajní nouze nebo nutné obrany, nebo překročil meze jiné okolnosti, které vylučují protiprávnost.⁶⁸

Institutem mimořádného snížení výměry pokuty se v jednom svém příspěvku zabývá i Jílková, která uvádí, že: „*Jedním z nových institutů zařazených do přestupkového zákona je i zmíněné mimořádné snížení výměry pokuty (dále též „mimořádné snížení“) upravené v § 44 přestupkového zákona, jako ustanovení částečně inspirované § 58 trestního zákoníku. Uvedené ustanovení umožňuje správnímu orgánu prolomit zákonem stanovenou dolní hranici sazby pokuty v zákonem omezených případech. Mimořádnost tohoto nástroje vychází nejen ze samotného označení „mimořádné snížení výměry pokuty“, ale i ze zákonem stanovených podmínek, jež musí být naplněny, resp. musí vycházet z obsahu správního spisu a musí být v odůvodnění dostatečně a přesvědčivě zdůvodněny. Uvedeným ustanovením zákonodárce umožňuje příslušnému správnímu orgánu v řízení o přestupku, má-li být obviněnému ukládána pokuta jako správní trest, v rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, v těch případech, kdy zákonem stanovená dolní hranice není v nulové výši, aby vyměřená mimořádně snížená pokuta byla uložena alespoň ve výši jedné pětiny dolní zákonem*

⁶⁶ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 384.

⁶⁷ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 42

⁶⁸ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 44

stanovené hranice sazby, je-li zároveň splněna jedna z podmínek § 44 odst. 1 přestupkového zákona a zároveň nevyloučí-li to speciální právní úprava.“⁶⁹

⁶⁹ JÍLKOVÁ, Nikola. *Mimořádné snížení výměry pokuty v přestupkovém právu* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 29. září 2018 [cit. 20. února 2019]. Dostupné na < <http://www.bulletin-advokacie.cz/mimoradne-snizeni-vymery-pokuty-v-prestupkovem-pravu?browser=full> >.

3 Návrhy na změny

3.1 Snížení věkové hranice odpovědnosti

Již v úvodu své bakalářské práce jsem si položila otázku, zda jsou podmínky odpovědnosti mladistvého pachatele za přešupek stanoveny optimálním způsobem. Ještě předtím, než nabyla účinnosti nová právní úprava, se vedly debaty o snížení věkové hranice odpovědnosti mladistvých za přešupyky.

Já bych rozhodně byla zastánce toho, aby se věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele snížila alespoň na čtrnáct let. Dle mého názoru dosahují osoby, které nedosáhly věku patnácti let rozumové a mravní vyspělosti daleko dříve. A to s ohledem na změny společenského vývoje a dobu, ve které žijeme, tedy dobu internetu, sociálních sítí a veřejně přístupných informací. Jsem přesvědčena o tom, že například čtrnáctiletá osoba v dnešní době je daleko vyspělejší než čtrnáctiletá osoba před sto lety, nebo i před padesáti lety. Právě z tohoto důvodu společenského vývoje by se měla měnit i právní úprava. Domnívám se, že čtrnáctiletá osoba dosahuje takové mravní a rozumové vyspělosti, aby byla schopna posoudit závažnost svého protiprávního jednání. K zamyšlení je i to, zda by se tato hranice neměla posunout ještě o něco níže, a to konkrétně na třináct let. Pokud by se uvažovalo nad hranicí čtrnáct a třináct let věku, poté bych se přikláběla spíše k posunutí hranice na čtrnáct let. To je dle mého názoru v tuto chvíli optimální řešení.

Ke snížení věkové hranice odpovědnosti za přešupyky autoři komentáře k zákonu o odpovědnosti za přešupyky a řízení o nich uvádějí, že: „ *I když bylo zákonodárci opakovaně zvažováno, zda tuto věkovou hranici přešupkové a obdobně též trestněprávní odpovědnosti nesnížit s ohledem na změny společenského vývoje, které přispívají k tomu, že děti obecně dosahují rozumové a mravní vyspělosti v nižším věku, než tomu bylo dříve, a jsou tak zpravidla schopny posoudit důsledky svého jednání při naplnění právních povinností, zatím toho dosaženo nebylo. Souhlasit je přitom možné s názorem uvedeným v důvodové zprávě k zákonu o přešupcích, že by bylo nekoncepční snížit věkovou hranici pouze v přešupkovém právu a již nikoliv v právu trestním, což by založilo nerovnost mezi trestněprávní a přešupkovou (správněprávní) odpovědností.*“⁷⁰ S tímto názorem se plně ztotožňuji, nemyslím si, že by bylo vhodné snížit věkovou hranici buďto jen u přešupků, nebo jen u trestních činů.

⁷⁰ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přešupyky a řízení o nich: Zákon o některých přešupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 479- 480.

Pokud by se u přestupků uzákonila snížená hranice odpovědnosti, bylo by nutné se zamyslet nad nastavením součinnosti mezi správními orgány, orgány policie a orgány činnými v trestním řízení podle § 64 odst. 1 písm. a); přestupkového zákona a podle § 74 odst. 3 písm. a); přestupkového zákona v situacích, kdy by jednání pachatele mezi 14. a 15. rokem věku nenaplnovalo znaky přestupku, ale již činu jinak trestného podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Podle těchto ustanovení zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich vyšetřující správní orgán věc bezodkladně i v průběhu řízení předá orgánu činnému v trestním řízení, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřující orgán policie věc předá příslušnému orgánu, jde-li o jednání, které má znaky přestupku, nebo nasvědčují-li zjištěné skutečnosti, že jde o trestný čin.⁷¹ Právě zde už by v případě, kdy by byla hranice odpovědnosti za přestupky snížena na čtrnáct let věku a hranice trestní odpovědnosti by zůstala zachována, nastal jistý problém podle přestupkového zákona.

Jak je tedy patrné v § 64 odst. 1 písm. a) a § 74 odst. 3 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich se hovoří pouze o trestných činech, nikoliv o činech jinak trestných podle trestního zákoníku. Tím, že by hranice trestní odpovědnosti zůstala zachována a hranice odpovědnosti za přestupky by se snížila na čtrnáct let, by podle současné právní úpravy nebylo možné předat orgánům činným v trestním řízení činy mladistvých jinak trestné podle trestního zákoníku. Jednou z možností by bylo změnit současnou právní úpravu tak, aby se vedle trestného činu v § 64 odst. 1 písm. a) a § 74 odst. 3 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zakotvil i čin jinak trestný. Druhou možností by bylo zachování současné právní úpravy, to znamená, že by správní orgány nebo orgány policie v případě činů mladistvých jinak trestných podle trestního zákoníku nedělaly nic, jelikož by čtrnáctiletá osoba nebyla trestně odpovědná. Třetí možností by bylo oznamovat podezření, že byl spáchán čin jinak trestný orgánům sociálně-právní ochrany dětí.

V případě, kdy by byla hranice odpovědnosti za přestupky snížena na čtrnáct let věku a hranice trestní odpovědnosti by zůstala zachována, vznikl by tímto výrazný rozdíl mezi odpovědností za přestupky a trestnými činy, které se liší svojí škodlivostí. Společenská škodlivost je přitom materiálním znakem činu, který určuje, zda se jedná o trestný čin, nebo o přestupek. Přestupek se oproti trestnému činu vyznačuje nižší mírou společenské škodlivosti. Názorným příkladem může být krádež, kdy se podle výše škody určuje, jestli se jedná o trestný čin nebo pouze o přestupek podle výše škody vyčíslené v penězích. Tím, že se

⁷¹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 64 odst. 1 písm. a)

přestupek vyznačuje nižší mírou společenské škodlivosti, odvíjí se od toho i sankce. Sankce ukládané za přestupky jsou mírnější oproti sankcím za trestné činy. Je nutné si zejména uvědomit, že rozdílným nastavením věkové hranice odpovědnosti za přestupky a trestné činy by mohlo docházet k poměrně paradoxním situacím, ve kterých by čtrnáctiletá osoba mohla být přestupkově odpovědná například za výtržnost podle § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, nikoliv však trestně odpovědná za trestný čin výtržnictví podle § 358 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Přitom se jedná o činy, které se ve svém základě v zásadě shodují. Právě z tohoto důvodu by se jevilo jako rozumným řešením snížení obou věkových hranic odpovědnosti mladistvých na čtrnáct let. Toto řešení by bylo vhodné i z důvodu dřívějšího výchovného působení na mladistvé pachatele.

V této souvislosti důvodová zpráva k přestupkovému zákonu, konkrétně k § 18, uvádí, že: *„Dle zastánců snížení věkové hranice proto není dán důvod pro dodržování tradice shodného věku v případě trestní a přestupkové odpovědnosti, člověk ve věku 14 let může být již dostatečně rozumově vyspělý, aby chápal, že nemůže např. rozbít sklo na zastávkách veřejné dopravy, ničit dopravní značky, rušit noční klid, znečistit veřejné prostranství, chovat se agresivně k malým dětem nebo starším osobám nebo se dopouštět drobných krádeží. Protože přestupky jsou společensky méně závažné protiprávní jednání než trestné činy, a mezi oběma těmito skupinami protisociálního jednání je tedy věcný rozdíl, pak není důvod stanovit věkovou hranici shodně jako v trestním právu. Nicméně předkladatel se domnívá, že snížení věkové hranice pouze v přestupkovém právu by bylo nekonceptní, neboť by vznikla nerovnost mezi trestněprávní a přestupkovou (správněprávní odpovědností, pokud by současně nebyla zavedena shodná věková hranice 14 let též v trestním právu. Dané řešení by vyžadovalo nejen zásah do trestního zákoníku, ale též do zákona o soudnictví ve věcech mládeže, kde se řeší trestání osob mladších 15 let, které se dopustí činu jinak trestného. Na základě toho se předkladatel přiklonil k ponechání shodné hranice vzniku odpovědnosti za přestupek jako v trestním právu.“*⁷² Nakonec k uzákonění této věkové hranice odpovědnosti na 14 let nedošlo.

Věkové hranice odpovědnosti se ve většině evropských států pohybují okolo patnácti let. Německá právní úprava považuje za děti osoby do třinácti let a mladistvé od čtrnácti do sedmnácti let. Německá právní úprava zajímavě upravuje prodej a pití alkoholu u nezletilých osob. Od čtrnácti let mohou mladiství pít menší množství alkoholu za přítomnosti rodičů. Od

⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, s. 154.

šestnácti let poté mohou slabší alkoholické nápoje, tedy například pivo a víno nakupovat.⁷³ Stejnou věkovou hranici trestní odpovědnosti jako má Německo mají i další naši sousedé, kterými jsou Rakousko a Slovensko. V severských zemích, kterými jsou Švédsko, Island a Finsko je hranice trestní odpovědnosti uzákoněna na hranici patnácti let, obdobně jako u nás. V Anglii nebo Švýcarsku je hranice trestní odpovědnosti uzákoněna na deset let. A naopak například v Belgii je to až osmnáct let.⁷⁴ Na toto téma se vyjádřila na jednom zpravodajském serveru i právnička Dagmar Raupachová, která je zastánce toho, že by Česká republika měla napodobit právní úpravu ostatních zemí Evropy, konkrétně uvedla, že by Česká republika měla postupovat obdobně.⁷⁵ Jako důvody svého tvrzení uvedla, že: „Společnost se musí před takovou brutalitou ochránit. Nepodceňujme účinek hrozby trestu! To vědomí odpovědnosti je také výchovný prvek.“⁷⁶

Již výše jsem uváděla, že hranice trestní odpovědnosti pro všechny trestné činy by měla být dle mého názoru nerozdílná. I po přečtení a nastudování si různých názorů odborníků, si stále stojím za svým názorem, zmiňovaném již na začátku této podkapitoly. Jako optimální řešení v současné době vidím snížení věkové hranice trestněprávní a správněprávní odpovědnosti mladistvých na čtrnáct let. V minulosti již proběhlo několik návrhů na snížení věkové hranice odpovědnosti od různých poslanců, ministrů a dalších, ale nikdy žádný z těchto návrhů neprošel a domnívám se, že v dohledné době ke snížení věkové hranice odpovědnosti v České republice nedojde.

3.2 Správní trest

Další otázkou, nad kterou jsem se v průběhu psaní své bakalářské práce zamýšlela, je problematika správních trestů, které jsou mladistvým pachatelům ukládány. Myslím si, že například správní trest pokuty není úplně vhodný pro mladistvé pachatele, jelikož nemají své vlastní příjmy, nebo alespoň většina mladistvých pachatelů. Tímto nechci říci, že by se tato sankce pro mladistvé pachatele měla z přestupkového zákona odstranit, určitě bych tento správní trest ponechala. Jako vhodný správní trest pro mladistvé pachatele bych ale spíše

⁷³ *Věková hranice v Německu*. [online]. Mnichov.de, 27. července 2016 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <http://mnichov.de/mkportal/modules/wiki/index.php/V%C4%9Bkov%C3%A9_hranice_v_N%C4%9Bmecku>.

⁷⁴ *Věk trestní odpovědnosti se asi nezmění, zůstane na 15 letech*. [online]. Lidovky.cz, 12. Června 2009 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <https://www.lidovky.cz/domov/vek-trestni-odpovednosti-se-asi-nezmeni-zustane-na-15-letech.A090612_144723_ln_domov_pks>.

⁷⁵ RAUPACHOVÁ, Dagmar. *Sníží se věková hranice trestní odpovědnosti?* [online]. iROZHLAS.cz, 12. září 2004 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/snizi-se-vekova-hranice-trestni-odpovednosti-200409122107_mkopp>.

⁷⁶ RAUPACHOVÁ, Dagmar. *Sníží se věková hranice trestní odpovědnosti?* [online]. iROZHLAS.cz, 12. září 2004 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/snizi-se-vekova-hranice-trestni-odpovednosti-200409122107_mkopp>.

považovala takový, který jim bude ukládat nějakou povinnost a zároveň morální odsouzení. Navrhovala bych proto, aby se mezi správní tresty, které lze mladistvému pachateli za přestupek uložit, zařadil správní trest obecně prospěšných prací. Jsem toho názoru, že právě tato sankce by byla plnohodnotná a vedla by k nápravě na straně mladistvého pachatele.

Podle trestního zákoníku může soud uložit trest obecně prospěšných prací ve výměře od 50 do 300 hodin za spáchaný trestný čin.⁷⁷ Podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, lze však mladistvému uložit toto trestní opatření nepřevyšující polovinu horní hranice, která je stanovena v trestním zákoníku.⁷⁸ Z toho tedy vyplývá, že mladistvému za spáchaný trestný čin lze uložit trestní opatření obecně prospěšných prací ve výši maximálně 150 hodin.

Pro přestupky spáchané mladistvými pachateli bych viděla jako optimální hranici pro uložení správního trestu ve výměře od 30 do 80 hodin. Myslím si, že není zapotřebí se vázat maximální výši sto padesáti hodin podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Jak už jsem několikrát zmiňovala, přestupek se vyznačuje nižší mírou společenské škodlivosti, a proto by měl být odpovídající i správní trest. Hlavním účelem správního trestu obecně prospěšných prací bych viděla hlavně morální odsouzení na straně mladistvého pachatele.

Zajímavým řešením by bylo, kdyby se správní trest obecně prospěšných prací ukládal mladistvým za přestupek, podle toho, na jakém úseku se přestupku dopustili. Pro představu uvedu příklad. Pokud by se mladistvý pachatel dopustil přestupku tím, že by například rozbil sklo na zastávce veřejné dopravy, uložila bych mu obecně prospěšné práce v určité výši hodin spočívající v uklízení zastávek veřejné dopravy. Myslím si, že by si pak každý mladistvý pachatel rozmyslel, zda kvůli jednomu rozbitému sklu bude následně uklízet po dobu stanovených hodin zastávky v čase, kdy kolem procházejí třetí osoby. Složitější otázkou by například byla situace, kdy by byl spáchán přestupek například proti starší osobě. Zde by správní trest obecně prospěšných prací mohl spočívat ve výpomoci v domovech pro seniory nebo dalších zařízení sociálních služeb. Důležité, podle mého názoru je, aby obdobě jako trestní zákoník i přestupkový zákon upravoval sankci, která bude ukládat mladistvému nějakou reálnou povinnost spočívající v manuální činnosti.

3.3 Projednávání přestupků

Na úrovni obce může projednávat přestupky obecní úřad, ale také komise pro projednávání přestupků. Komisi pro projednávání přestupků, může zřizovat starosta jako

⁷⁷ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 63

⁷⁸ zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, § 26

zvláštní orgán obce.⁷⁹ V § 61 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich je k tomu uvedeno, že: „Komise může projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití, přestupky proti majetku a přestupky, o kterých to stanoví jiný zákon. Při zřízení komise starosta určí, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu.“⁸⁰ Zřízená komise pro projednávání přestupků má vždy lichý počet členů. Předsedu přestupkové komise jmenuje a následně odvolává starosta obce, stejně tomu tak je i u dalších členů přestupkové komise. V čem tedy spatřuji problém? Předseda komise musí podle zákona splňovat požadavky podle § 111 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Ostatní členové přestupkové komise nemusí podle zákona splňovat žádné kvalifikační požadavky. V tomto ohledu bych to neviděla jako nějaký zvláštní problém, jedná se o přítomnost laického prvku při projednávání přestupků. Spíše by bylo k zamyšlení, zda by předseda přestupkové komise nebo příslušný úředník obecního úřadu neměl splňovat nějaké odborné předpoklady pro projednání přestupků mladistvých pachatelů.

S mladistvými pachateli je potřeba zacházet s větší obezřetností, z toho důvodu, aby nebyl dále narušen jejich vývoj. Jako řešení bych viděla, kdyby Ministerstvo vnitra zavedlo zkoušky pro odbornou způsobilost projednávat přestupky mladistvých. Tak jako je tomu v případě, kdy oprávněná osoba nemá vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oboru práva, ale dosahuje pouze vzdělání v bakalářském studijním programu, musí prokázat svojí odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra.⁸¹ Jak předseda přestupkové komise, tak i příslušný úředník obecního úřadu by museli projít odbornou zkouškou u Ministerstva vnitra, která by je opravňovala projednávat přestupky mladistvých. Myslím si, že by stálo za úvahu, aby takovou odbornou zkouškou pro projednávání přestupků mladistvých skládali i ostatní členové přestupkových komisí.

V Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy CM/Rec (2008) 11, konkrétně v článku 18 je uvedeno, že všichni zaměstnanci, kteří pracující s mladistvými by měli procházet odbornou přípravou.⁸² Jako vhodnou odbornou přípravu pro způsobilost projednávat přestupky mladistvých osob bych viděla zavedení povinných přednášek, kde by přednášeli odborníci z řad psychologie, psychiatrie či pedagogiky. Po absolvování těchto přednášek by

⁷⁹ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 61

⁸⁰ zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 61

⁸¹ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 515-516.

⁸² COUNCIL OF EUROPE. *Recommendation CM/Rec (2008)11 on the European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures*. [online]. wcd.coe.int, 5. prosince 2008. [cit. 19. března 2019]. Dostupné na <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d2716>.

následně předseda přestupkové komise, či příslušný úředník obecního úřadu byli povinni prokázat svou způsobilost projednávat přestupky mladistvých osob složením odborné zkoušky u Ministerstva vnitra.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo nalézt odpověď na otázku, která zní následovně: „Je právní úprava odpovědnosti mladistvého pachatele za přestupek stanovena optimálním způsobem?“ V průběhu psaní práce jsem, podle mého názoru, některé nedostatky zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, odhalila a dovolila jsem si v práci navrhnout některé změny.

Snížit nebo ponechat věkovou hranici odpovědnosti mladistvých pachatelů za přestupky, to je v dnešní době velice diskutované téma a řada politiků, ministrů nebo i dalších odborníků má na to odlišný názor. Podle mého názoru je ještě o něco více diskutované spíše téma věkové hranice odpovědnosti mladistvých pachatelů za trestné činy, a proto jsem se ve své práci zmiňovala i o trestní odpovědnosti. Přestupek se vyznačuje nižší mírou společenské škodlivosti, a proto přestupky společnost nepovažuje za příliš nebezpečné. Myslím si, že v dohledné době se právní úprava nedočká v tomto ohledu žádné změny, jelikož po nastudování si některých článků a názorů odborníků jsem dospěla k tomu závěru, že bude velice těžké nalézt nějaký střed, tak aby mohl návrh projít. Já si rozhodně myslím, že by se současná právní úprava měla změnit s ohledem na společenský vývoj, kdy děti dosahují mravní a rozumové vyspělosti dříve. Jako optimální řešení bych viděla snížit věkovou hranici odpovědnosti mladistvých pachatelů za přestupky na čtrnáct let. Už i jen hrozba správního trestu působí výchovně, tak proč s touto výchovou nezačít dříve. Proto tedy moje odpověď na výše zmíněnou výzkumnou otázku je, že stanovená věková hranice odpovědnosti mladistvých pachatelů není podle mého názoru optimální s ohledem na dřívější dospívání dětí.

Nedostatky v zákoně č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich shledávám ve správních trestech, které jsou ukládány mladistvým pachatelům. Domnívám se, že některé dosavadní správní tresty nejsou příliš efektivní pro mladistvé pachatele, a proto bych navrhovala zařadit jako nový správní trest do právní úpravy i správní trest obecně prospěšných prací. Tento správní trest spočívá v manuální činnosti, která by dle mého názoru vedla k nápravě na straně mladistvého pachatele více, než je tomu třeba u správního trestu pokuty. Mladistvý pachatel by měl nějakou reálnou povinnost a jsem přesvědčena o tom, že by tento správní trest působil i preventivně.

Další nedostatky jsem shledala v projednávání přestupků mladistvých pachatelů. S mladistvými pachateli je zapotřebí zacházet s větší obezřetností, aby nedocházelo k narušení jejich dalšího vývoje. Právě proto si myslím, že by bylo vhodné, aby předseda přestupkové komise nebo příslušný úředník obecního úřadu splňoval odborné předpoklady pro

projednávání přestupků mladistvých. Dále by také stálo za úvahu, zda by tyto odborné předpoklady neměli splňovat i další členové přestupkové komise.

Bibliografie

Monografie

JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. *Komentář k Zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1127 s.

MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 204 s.

HORZINKOVÁ, Eva, ČECHMÁNEK, Břetislav. *Přestupky a správní trestání*. 3. doplňující vydání. Praha: Vydavatelství EUROUNION Praha s.r.o., 2003. 354 s.

ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIIL, Petr. *Komentář k zákonu o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 773 s.

PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. 448 s.

BRÁZDA, Jan. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně*. Praktická příručka. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 270 s.

KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 860 s.

MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 239 s.

FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 396 s.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecní správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 497 s.

Právní předpisy

zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Judikatura

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. listopadu 2011, sp. zn. 8 Tdo 1053/2011

rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. března 2013, sp. zn. 9 Af 13/2010

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2014, sp. zn. 4 As 77/2014

Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Internetové zdroje

1. *Pojem trestního práva, trestněprávní vztah, funkce trestního práva* [online]. Ius-Wiki.eu, 29. prosince 2016 [cit. 17. ledna 2019]. Dostupné na <<http://www.ius-wiki.eu/trestni-pravo/pfuk/trest/zkouska/otazka-a-1>>.

JÍLKOVÁ, Nikola. *Mimořádné snížení výměry pokuty v přestupkovém právu* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 29. září 2018 cit. 20. února 2019]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/mimoradne-snizeni-vymery-pokuty-v-prestupkovem-pravu?browser=full>>.

Věková hranice v Německu. [online]. Mnichov.de, 27. července 2016 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <http://mnichov.de/mkportal/modules/wiki/index.php/V%C4%9Bkov_%C3%A9_hranice_v_N%C4%9Bmecku>.

Věk trestní odpovědnosti se asi nezmění, zůstane na 15 letech. [online]. Lidovky.cz, 12. Června 2009 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <https://www.lidovky.cz/domov/vek-trestni-odpovednosti-se-asi-nezmeni-zustane-na-15-letech.A090612_144723_ln_domov_pks>.

RAUPACHOVÁ, Dagmar. *Sníží se věková hranice trestní odpovědnosti?* [online]. iROZHLAS.cz, 12. září 2004 [cit. 6. března 2019]. Dostupné na <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/snizi-se-vekova-hranice-trestni-odpovednosti-200409122107_mkopp>.

COUNCIL OF EUROPE. *Recommendation CM/Rec (2008)11 on the European Rules for juvenile offenders subject to sanctions or measures.* [online]. wcd.coe.int, 5. prosince 2008. [cit. 19. března 2019]. Dostupné na <https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d2716>.

Abstrakt

Práce se zabývá přestupky mladistvých a jejich odpovědností za své protiprávní jednání. Kvalifikační práce vychází především ze zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Práce je členěna do tří základních kapitol. V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy, kterými jsou přestupek, věková hranice odpovědnosti mladistvého pachatele a příčetnost mladistvého pachatele. Ve druhé kapitole s názvem Hmotněprávní specifika jsou charakterizovány základní zásady ukládání správních trestů, funkce správních trestů a v neposlední řadě také sankce, které lze mladistvému pachateli uložit za přestupek. Poslední kapitola se zabývá některými nedostatky současné právní úpravy, konkrétně zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Abstract

The thesis deals with offenses of juveniles and their responsibilities for their illegal conduct. The qualification work is based primarily on Act No. 250/2016 Coll., on liability for misdemeanors and proceedings.

The thesis is divided into three basic chapters. The first chapter defines the basic terms, which are the offense, the age limit of the responsibility of the juvenile offender, and the sanity of the juvenile offender. The second chapter entitled Substantive Laws characterizes the basic principles of imposing administrative penalties, the function of administrative penalties, and the sanctions that can be imposed on a juvenile offender for an offense. The last chapter deals with some shortcomings of the current legislation, namely Act No. 250/2016 Coll., on liability for misdemeanors and proceedings on them.

Seznam klíčových slov

přestupek, mladistvý pachatel, odpovědnost za přestupky, správní trest, správněprávní odpovědnost

Key words

offense, juvenile offender, liability for administrative offences, administrative penalty, administrative liability